

VOORPLEIN REMONSTRANTSE KERK ROTTERDAM

TOELICHTING BIJ AANVRAAG
OMGEVINGSVERGUNNING

Projectnummer: R5055
Fase: Omgevingsvergunning
27 maart 2019

**VOORPLEIN REMONSTRANTSE KERK
ROTTERDAM**

TOELICHTING BIJ AANVRAAG
OMGEVINGSVERGUNNING

INLEIDING & INHOUD

In het gebouw van de Remonstrante kerk aan de Westsingel te Rotterdam is debatcentrum Arminius gehuisvest. Na een grondige restauratie en renovatie van de kerk heeft Arminius nu de wens om het voorplein aan te pakken en tot een verwelkomend ontvangstgebied te maken. Dit document omvat een toelichting van het ontwerp voor het voorplein en reconstructie van de hekwerken rondom het voorplein.

Deze toelichting is als volgt opgebouwd:

BOUWHISTORIE	4
De Remonstrantse Kerk	4
De omheining van het voorplein	5
De inrichting van het voorplein	6
HUIDIGE STAAT	8
Voorplein en hekwerken	8
MOTIVATIE RESTAURATIE & GEDEELTELIJKE RECONSTRUCTIE	10
Het voorplein als verwelkomend entreegebied	10
COLOFON	11

Prentbriefkaart met zicht op de tuin van de Remonstrantse Kerk vanaf de Westersingel, 1908. Bron: RA.

BOUWHISTORIE

STEDENBOUWKUNDIGE SITUATIE

Luchtfoto van het land van Hoboken, ca. 1920, met de Remonstrantse kerk aan de Westersingel. Bron: NIMH.

Detail van de kaart van Rotterdam, ca. 1900; Westersingel met centraal de Remonstrantsekerk (zwart omlijnd). Bron: RA.

Omringd door groen

De Remonstrantse op Arminiuskerk is gesitueerd aan de Westersingel, aan de rand van wat tussen de negentiende eeuw en 1924 het landgoed van redersfamilie Hoboken was. De Westersingel was aangelegd als onderdeel van het Waterproject van stadsarchitect Willem Nicolaas Rose - een plan uit de negentiende eeuw om Rotterdam van schoon oppervlaktewater te voorzien. De bebouwing van de Westersingel met overwegend herenhuizen gebeurde tussen 1870 en 1900. De Westersingel vormde met haar brede oeverstroken een groen stadspark met perken, bomen, en bruggen over het water. Het groen liep achter de weg over in de voortuinen van de herenhuizen. Ook de Remonstrantse kerk werd voorzien van een met een hek omheinde voortuin.

Prentbriefkaart met het land van Hoboken met links de Remonstrantse kerk, ca. 1925. Bron: RA.

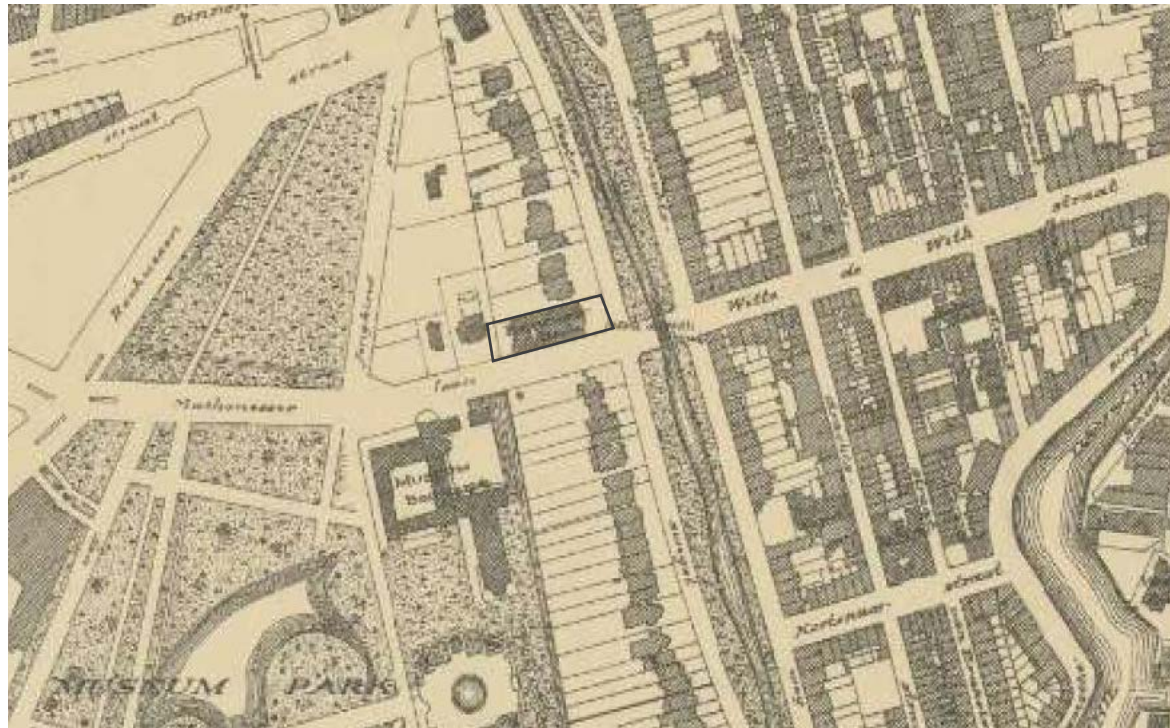
Prentbriefkaart met de Westersingel en de toren van de Remonstrantsekerk, ca. 1900. Bron: RA.

Zicht op het voorplein van de kerk met het weelderige groen van de tuinen en de Westersingel, ca. 1910. Bron: RA.

BOUWHISTORIE

STEDENBOUWKUNDIGE SITUATIE

Detail van de kaart van Rotterdam, 1943, met het museumpark achter de Westersingel. Bron: RA.

Behoud van de groene as

Na 1924 kwam het land van Hoboken in handen van de gemeente Rotterdam. Stadsarchitect Witteveen realiseerde een stedenbouwkundig plan voor het gebied met woningbouw, kantoren en een museumpark ten zuiden van de bebouwing aan de Westersingel. Daar verrezen tot 1940 onder meer het Museum Boijmans van Beuningen - schuin achter de Remonstrantse kerk - het Unilever-gebouw en het Erasmiaans Gymnasium. In de Tweede Wereldoorlog bleef de Westersingel met haar bebouwing gespaard. In de afgelopen decennia zijn veel van de woonhuizen getransformeerd tot kantoren. Ondanks de toename van verkeer wordt de Westersingel nog steeds gekoesterd als groene as. Aan de zuidzijde van de Westersingel wordt het beeld nog steeds bepaald door de groene oever aan de ene zijde en de (vaak met hekken of heggen omheinde) tuinen van de herenhuizen aan de andere zijde.

Luchtfoto van de Westersingel en het museumpark, 2019. Bron: Google Maps.

Arminiuskerk anno 2016 vanaf de Westersingel. Bron: Braaksma & Roos Architectenbureau.

BOUWHISTORIE

DE REMONSTRANTSE KERK

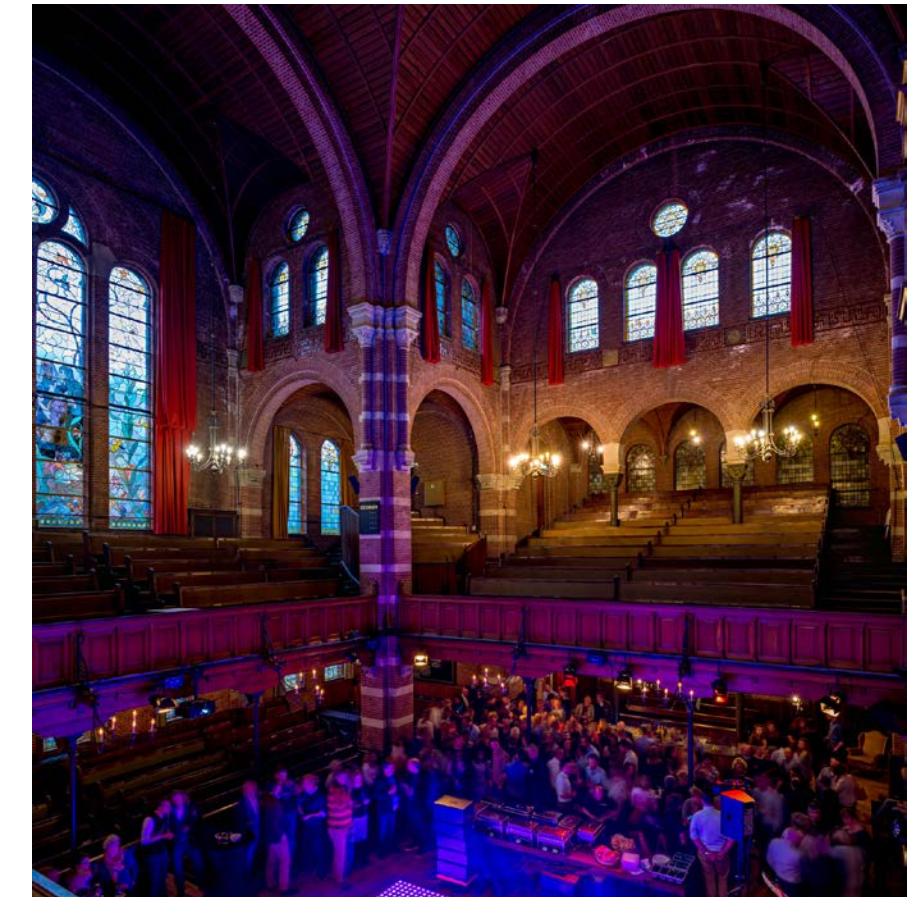
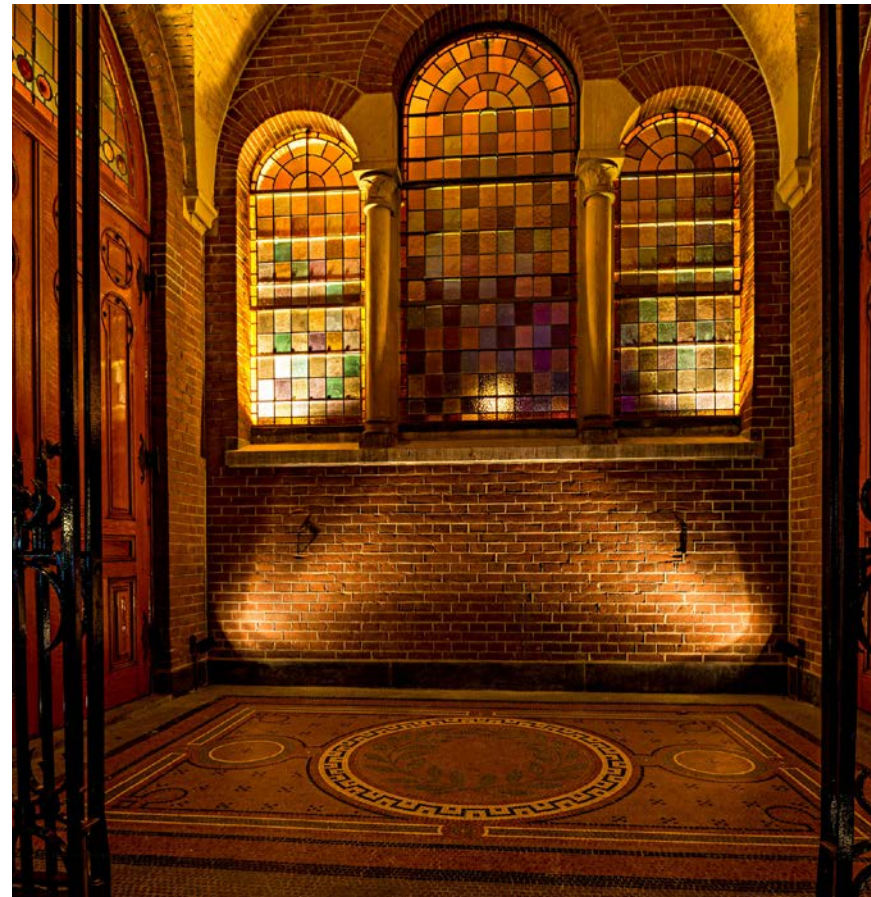
Het ontwerp van Evers en Stok

De Remonstrantse Kerk werd gebouwd tussen 1895-1897 naar ontwerp van Henri Jorden Evers en Jacobus Pieter Stok. De architectuur van het gebouw laat de verschillende invloeden en stijlbewegingen zien die aan het einde van de negentiende eeuw werden toegepast, met decoratieve neoromaanse en Art Nouveau elementen. De kerk werd ontworpen als een vierkante centraal bouw met een hoge toren op de zuidoostelijke hoek. Aan de west- en noordzijde is de kerk ingesloten door aangrenzende bebouwing. De kerk is opgetrokken in rode baksteen met een hardstenen plint en is voorzien van decoratieve natuurstenen onderdelen. De kerkzaal heeft een centrale opstelling en is voorzien van galerijen. Bij het bombardement in 1940 bleef de kerk het ter nauwer nood gespaard.

Bijzonder zijn de decoraties; het beeldhouwwerk van Simon Miedema, glazenierswerk van L. de Contini, en bijzonder glasmozaïek van Facchina.

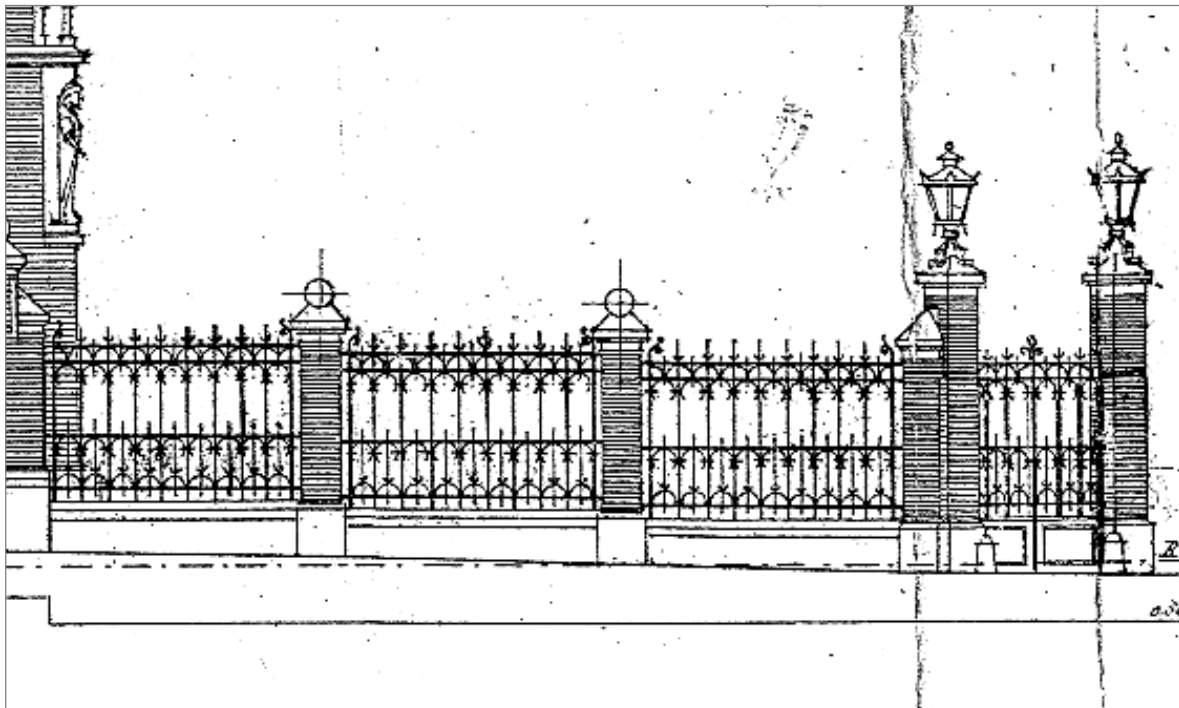
Restauratie en renovatie

De kerk met de bijgebouwen en toren zijn in 2009 geheel opnieuw gefundeerd door middel van een tafelconstructie. Nadat de fundering technisch in een goede staat was gebracht is het casco van het gebouw van 2010-2012 gerestaureerd. Tevens zijn de toegangen aan het museumpark aangepast, zijn een lift en toiletgroep aangebracht, is een geheel nieuwe zijentree met inpandige lift gerealiseerd en is een nieuwe interne vluchtweg gemaakt waardoor de stalen trap langs de buitengevel verwijderd kon worden. Bij de integrale casco-restauratie zijn alle decoratieve elementen hersteld; het beeldhouwwerk, het glas-in-lood en de glasmozaïeken. De restauratie is uitgevoerd onder verantwoordelijkheid van Braaksma & Roos Architectenbureau.

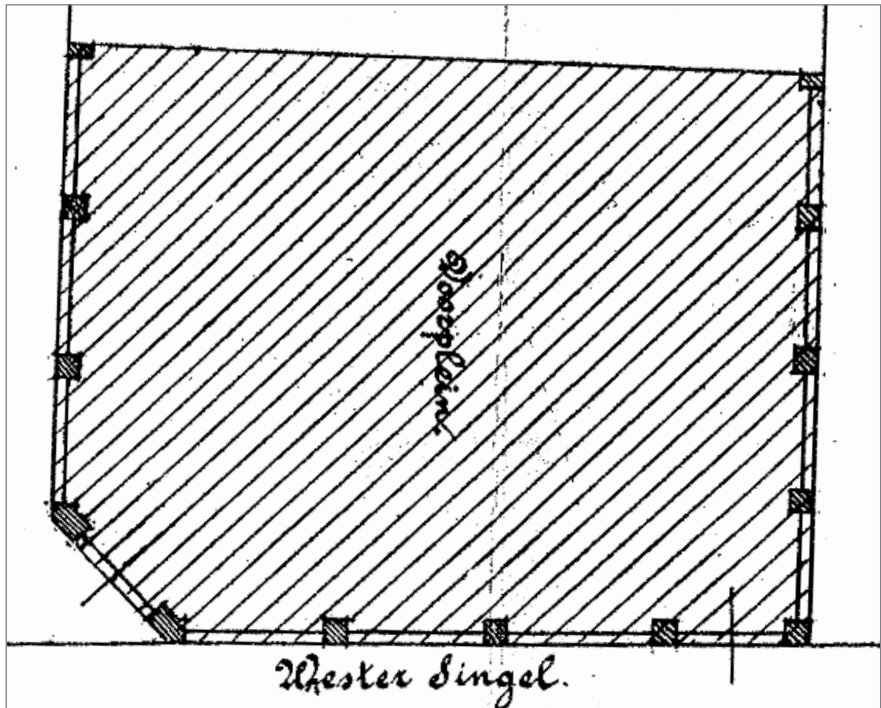

BOUWHISTORIE

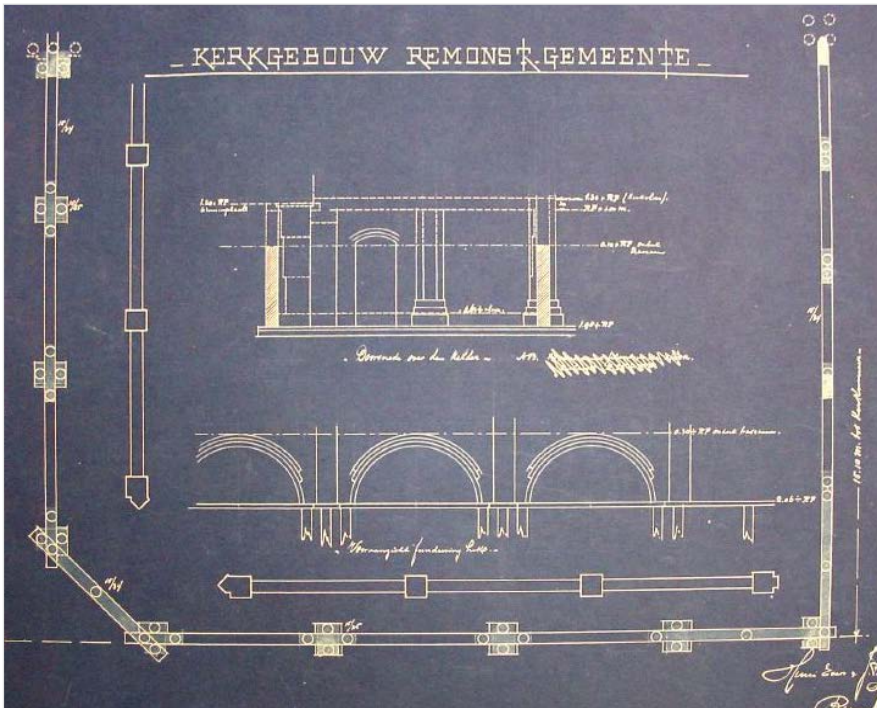
DE OMHEINING VAN HET VOORPLEIN

Ontwerp van de hekwerken rondom het voorplein, 1886. Bron: RA.

Ontwerp van de hekwerken rondom het voorplein, 1886. Bron: RA.

Fundering van de hekwerken rondom het voorplein, 1887. Bron: RA.

Het voorplein als entree tot de kerk

Het voorplein aan de Westersingel vormde een integraal onderdeel van het kerkontwerp van Henri Evers en Jacobus Stok, zoals ook zichtbaar is op de ontwerptekeningen uit 1896. Het voorplein is ontworpen als hoofdentree van de kerk. Tot 1965 is het voorplein omheind geweest met een smeedijzeren sierhekwerk met rode bakstenen pijlers en hardstenen basementen en borstweringen. De bakstenen pijlers waren afgedekt met Udelfanger zandsteen. Ter plaatse van de Westersingel werden twee toegangen aangebracht voor de bezoekers van de kerk en het voorrijden van koetsen. De schamppalen voor de koetsen zijn nog aanwezig. De detaillering en materialisering van de oorspronkelijke pijlers is nog goed afleesbaar in de twee pijlers die in de gevel van de kerk zijn opgenomen.

In verband met de verzakkende paalfundering zijn de pijlers in 1965 verwijderd. De hardstenen basementen en borstweringen zijn nog restanten van het oorspronkelijke monumentale omheining. Het voorplein is een onderdeel van de voortuinen aan deze zijde van de westersingel. Deze werden gekenmerkt door perceelsgewijze tuinen die omheind werden door hagen en/of hekwerken.

Foto van de hekwerken van het voorplein, 1897. Bron: RA.

BOUWHISTORIE

DE INRICHTING VAN HET VOORPLEIN

Gras, grind en hagen

Van de oorspronkelijke inrichting van het voorplein is één duidelijke foto bewaard gebleven, hier op is te zien dat langs de omheining een haag van ca 1,5 tot 2 meter stond. Verder is een grindverharding aanwezig en een rond grasgazon dat de route voor de voorrijdende koetsen markeerde.

Verder zijn de beschikbare foto's/prenten uit diverse archieven bestudeerd. Deze geven echter weinig extra inzicht in de oorspronkelijke inrichting van het voorplein. Wel is duidelijk dat er van oorsprong geen bomen op het voorplein aanwezig zijn geweest.

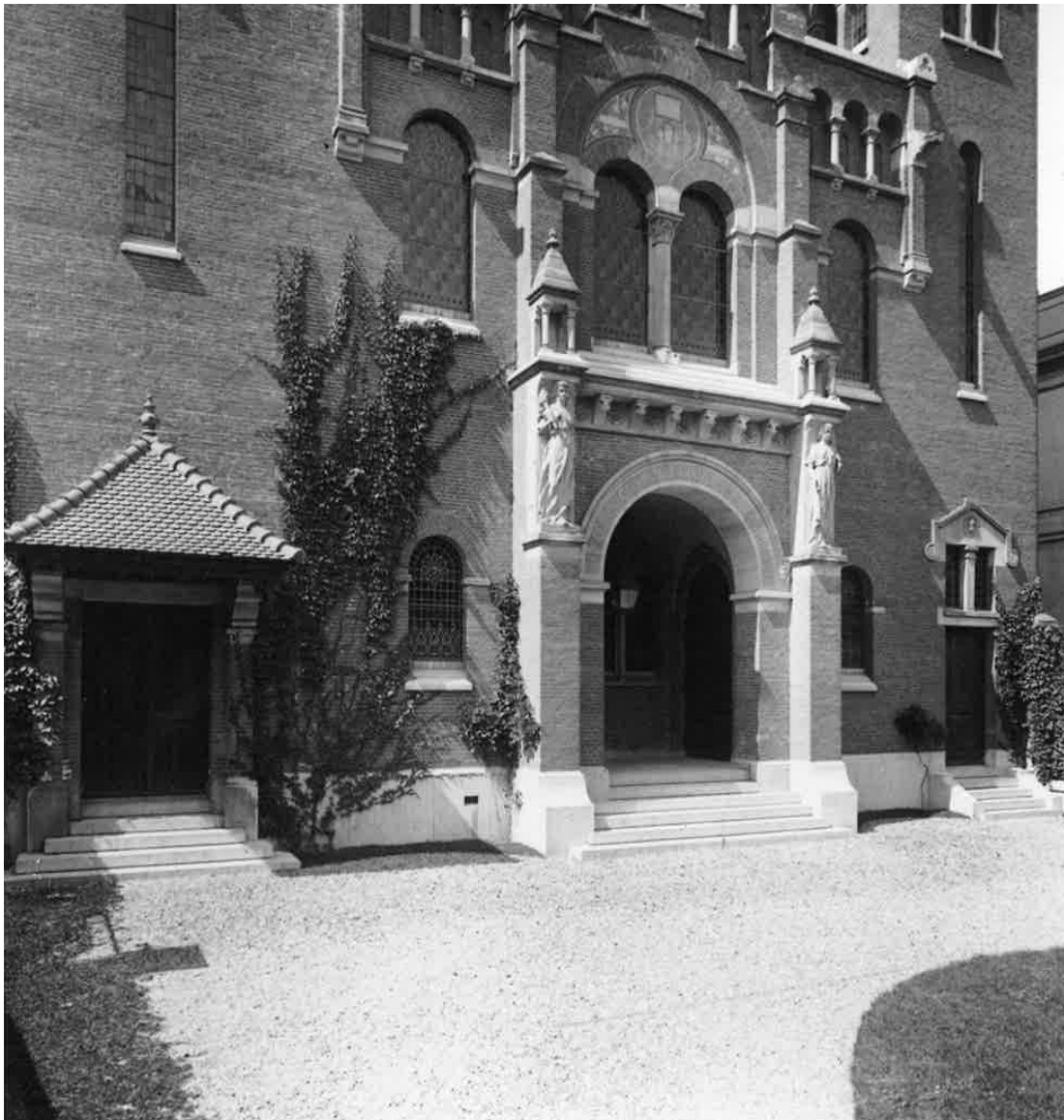

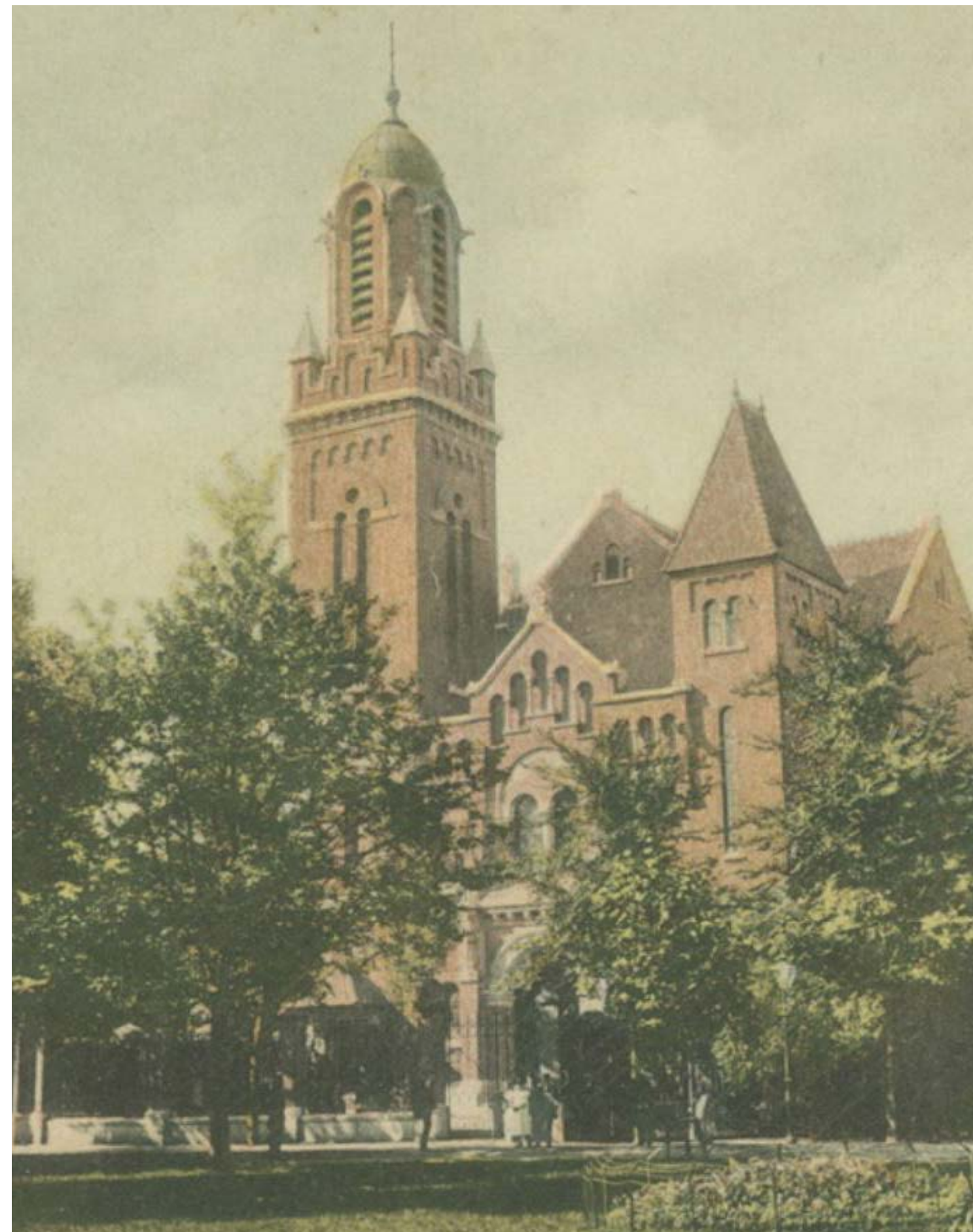
Foto van de inrichting van het voorplein, 1899. Bron: RA.

Foto van de Remonstrantse Kerk met het voorplein, 1899. Bron: RA.

Zicht op de Remonstransekirk vanaf de Westersingel, 1900. Bron: RA.

Zicht op de Remonstrantse Kerk en het voorplein, ca. 1910. Bron: RA.

Zicht op de voortuinen van de woningen aan de Westersingel met op de achtergrond de Remonstrantse kerk, 1955. Bron: Serc.

Zicht op het voorplein van de Remonstrantse kerk, 1979. Het hek is grotendeels verwijderd en de inrichting van het plein is drastisch veranderd. Bron: RCE.

HUIDIGE STAAT

VOORPLEIN EN HEKWERKEN

Veranderd aanzicht

Het resterende deel van de omheining zoals de hardstenen basementen en borstweringen is grotendeels nog aanwezig. Ten gevolge van een verzakkende fundering is het geheel echter in zeer slechte bouwkundige staat. Diverse hardstenenplaten en blokken zijn in de loop van de tijd gebroken en/of weggefallen.

In de loop van de jaren is de oorspronkelijk beplanting en verharding geheel vervangen voor een bestrating van betontegels in combinatie met natuurstenen keien.

Bij de vernieuwing van de fundering van de kerk is de hellingbaan en een boom verwijderd.

De gemeente Rotterdam is de huidige eigenaar van het voorplein met het resterende deel van de bijbehorende omheining.

Het voorplein is in gebruik door de Remonstrantse kerk en het debatcentrum Arminius.

Foto's met details van de huidige toestand van de hekwerken rondom het voorplein, 2019. Bron: Braaksma & Roos Architectenbureau.

HUIDIGE STAAT

VOORPLEIN EN HEKWERKEN

Foto bestaande toestand voorplein, 2019. Bron: Braaksma & Roos Architectenbureau.

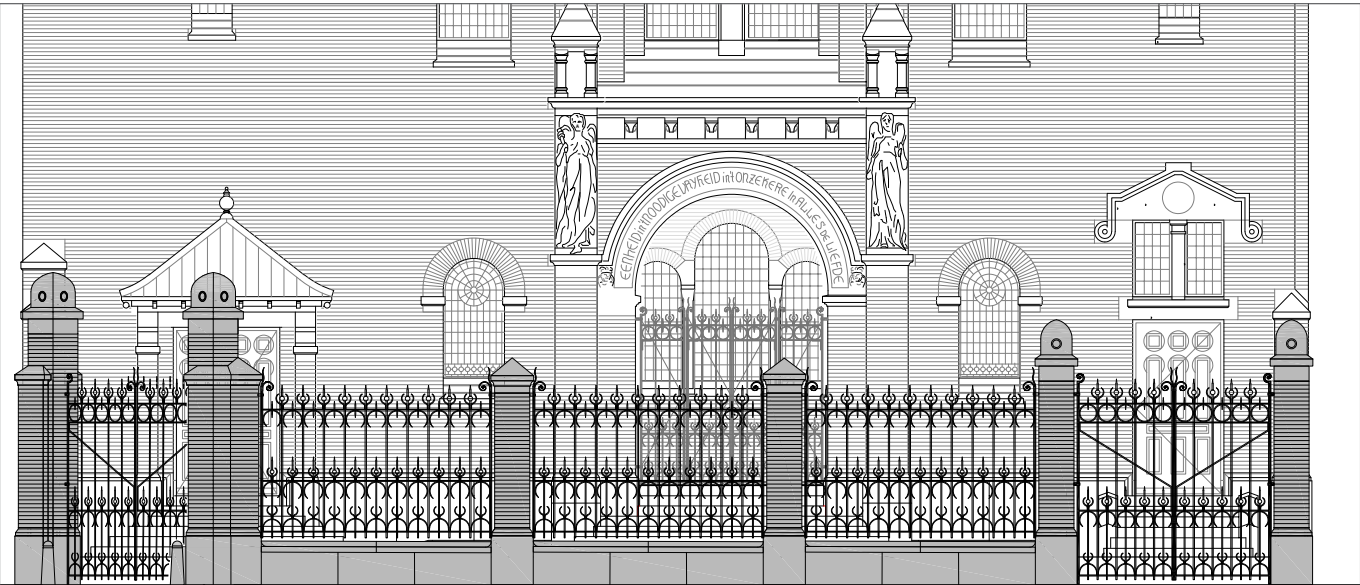
Foto bestaande toestand voorplein, 2019. Bron: Braaksma & Roos Architectenbureau.

Foto bestaande toestand voorplein, 2019. Bron: Braaksma & Roos Architectenbureau.

MOTIVATIE RESTAURATIE & GEDEELTELIJKE RECONSTRUCTIE

HET VOORPLEIN ALS VERWELKOMEND ENTREEGEBIED

Ontwerp reconstructie hekwerk

Ontvangst, buitenruimte en rustplek

Het voorplein vormt de hoofdentree voor de Remonstrantse kerk en het debatcentrum ARMINIUS. In de huidige situatie is het voorplein weinig uitnodigend voor bezoekers. De wens is om het voorplein weer tot een aantrekkelijke en uitnodigende ontvangst te maken voor de kerk met een eigen sfeer die past bij het monumentale gebouw. Behalve een ontvangstgebied voor het kerkgebouw is het voorplein een buitenruimte van het debatcentrum – een plek waar grote groepen mensen in de pauze kunnen verblijven en, zoals gewenst is, gebruik kunnen maken van het terras of de “speakerscorner”. Tot slot is het voorplein bij uitstek geschikt als rustpunt voor passanten, omdat het gelegen is op het kruispunt van het uitgaansgebied de Witte de Withstraat, de Westersingel en het Museumpark. Onderdeel van het plan is dan ook het voorplein overdag open te stellen voor het publiek. In de avonduren moet het mogelijk zijn om het voorplein af te sluiten.

Restauratie & reconstructie

De aanwezigheid van de monumentale hardstenen basementen, borstweringen en pijlers ter plaatse van de gevels geven ons inziens voldoende aanleiding om een restauratie en een gedeeltelijke reconstructie voor te stellen. Dit hekwerk past geheel in het plan om de Remonstrantse kerk en het debatcentrum Arminius zijn allure terug te geven. Het monumentale hekwerk wordt hiermee de tegenpedant van het betonnen beeld Sylvette van Pablo Picasso aan de andere zijde van het museumpark. Het plan heeft als positief gevolg dat de voortuinen langs de Westersingel op natuurlijke manier stedenbouwkundig worden beëindigd op de kruising van Westersingel / Museumpark. Het hekwerk zal dit gebied zijn eigen besloten karakter en het tegelijkertijd voldoende toegankelijk en uitnodigend maken om als (semi) publieke ruimte in de stad te kunnen dienen. Met de mogelijkheid om de hekwerken in de avonduren te sluiten is dit gebied tevens beschermd tegen eventueel vandalisme.

Te restaureren onderdelen uit te voeren conform uitvoeringsrichtlijnen ERM:

Bouwdeel	URL	Restauratie-categorie
Metselwerk	URL 4003	Vernieuwen - kopiëren
Natuursteen	URL 4006	Repareren, ontbrekende onderdelen, hardsteen onderdelen
Natuursteen	URL 4006	Vernieuwen/ kopiëren, zandsteen onderdelen
Smeedwerk	URL 4012	Vernieuwen/ kopiëren, hekwerken.

De paalfundering en betonnen ringbalk worden geheel nieuw aangebracht.

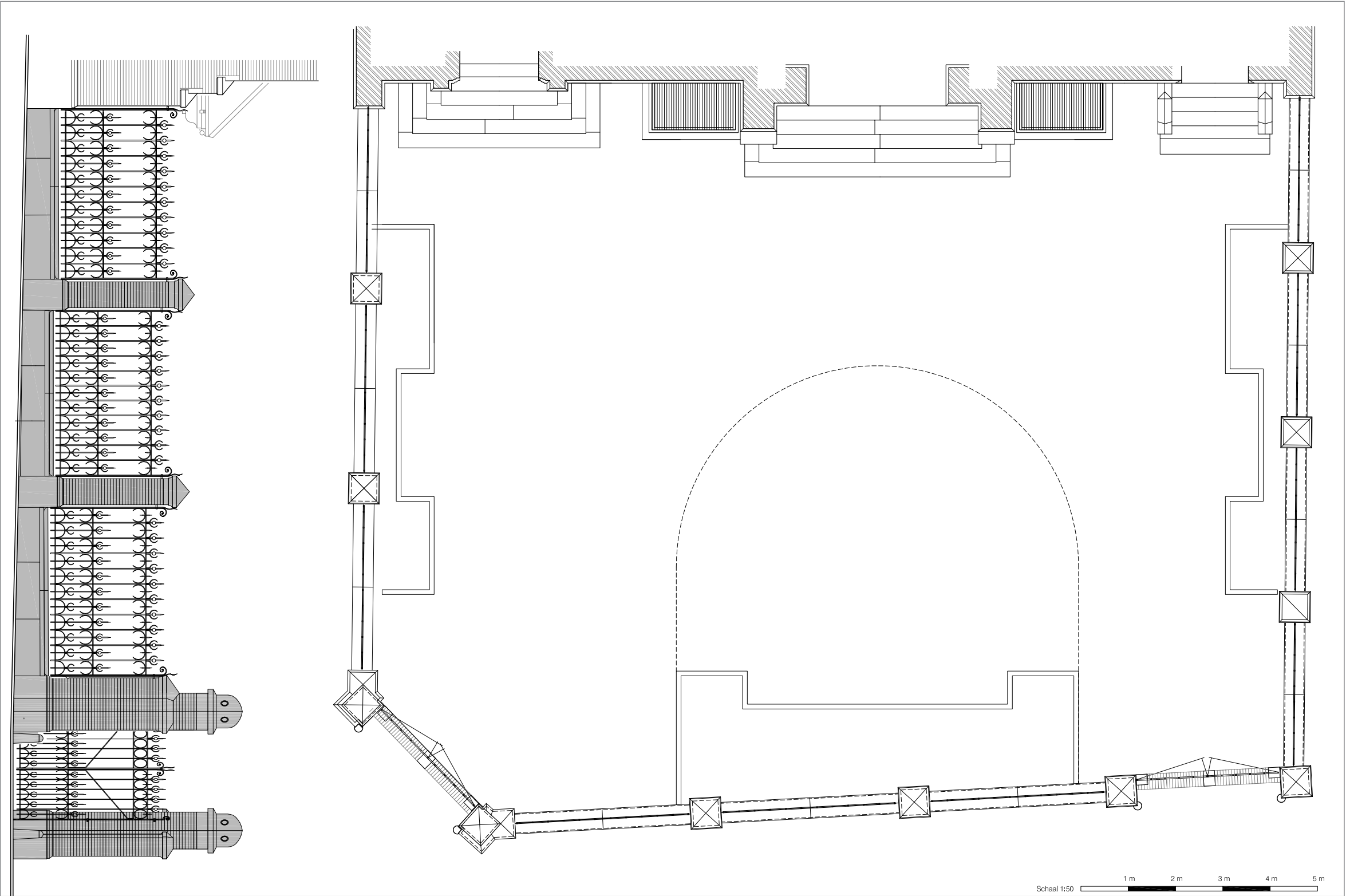
Nieuwe inrichting van het voorplein

De huidige bestrating is niet passend bij het gebouw en het hekwerk. Het nieuwe multifunctionele gebruik van het kerkgebouw vraagt daarnaast om een nieuwe bestrating van het voorplein. Het is eveneens gewenst om het plein een groene aankleding te geven die aansluit op de voortuinen van de naastgelegen percelen waardoor het voorplein ook een prettige ruimte wordt om te verblijven. Omdat er weinig gegevens zijn omtrent het oorspronkelijke tuinontwerp en er een nieuwe functie aan het voorplein wordt gegeven is het ontwerp voor het voorplein geen reconstructie van de oorspronkelijke situatie, maar een vrije, eigentijdse interpretatie daarvan. Het voorplein van de kerk is onderdeel van een groene strook van voortuinen langs de Westersingel – deze tuinen zijn perceelsgewijs afgescheiden door groene hagen, hekwerken en plantvakken. Het straatwerk van deze tuinen is grotendeels uitgevoerd in een straatklinker waardoor een herkenbaar verschil ontstaat tussen openbaar

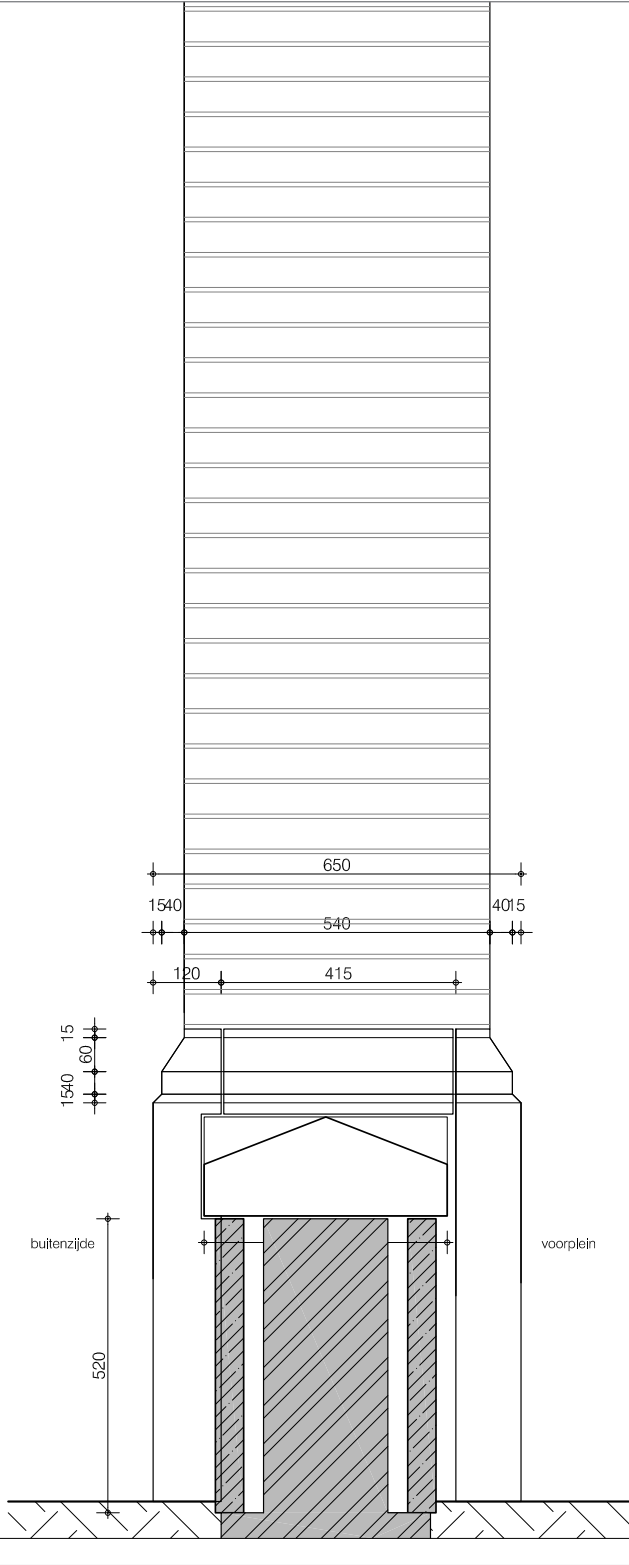
gebied en de privé tuinen. Wij stellen voor dit thema ook bij het voorplein van Arminius door te zetten, waardoor het voorplein een duidelijk herkenbaar karakter krijgt. Voor de bestrating stellen wij voor een bruine genuanceerde straatklinker toe te passen in half steens verband. Om het grote oppervlak te breken wordt er als verwijzing naar de historische rijrichting van de koetsen een afwijkend patroon aangebracht door middel van een staande rollaag en straatstenen in keperverband. Deze stenen geven een contrast met de hardstenen plint en de rode gevelsteen en de zandstenen afdekkingen. De beplanting is gekozen in overleg met Copijn Landschapsarchitecten. In carré zijn drie heesterborders gemaakt gecombineerd met parkbanken. De beplanting is voor het grootste deel wintergroen gecombineerd met bloeiende heesters. Het zijn voornamelijk zachte pastelkleuren, waarbij de inspiratie is gevonden in het glas-in-lood raam in de kerk van L. de Contini met een veelzijdig palet van kleuren.

MOTIVATIE RESTAURATIE & GEDEELTELIJKE RECONSTRUCTIE

HET VOORPLEIN ALS VERWELKOMEND ENTREEGEBIED

Ontwerp reconstructie hekwerk

Fragment ontwerp pijler hekwerk

MOTIVATIE RESTAURATIE & GEDEELTELIJKE RECONSTRUCTIE

HET VOORPLEIN ALS VERWELKOMEND ENTREEGEBIED

Impressie inrichtingsplan voorplein door Copijn Landschapsarchitecten.

Veelkleurige glas-in-lood ramen naar ontwerp van L. de Contini als inspiratie voor de beplanting van het voorplein.

Project

Projectnaam: Voorplein Remonstrantse kerk Rotterdam
Projectnummer: R5055
Fase: Omgevingsvergunning
Datum: 27 maart 2019

Opdrachtgever

Naam: Stichting Arminius
Adres: Museumpark 3
3015 CB Rotterdam

Braaksma & Roos Architectenbureau

Toussaintkade 52
2513CL 's-Gravenhage
www.braaksma-roos.nl
+31 70 361 53 63

Contactpersonen:

 - restauratiedeskundige & projectleider

Toussaintkade 52 - 2513 CL Den Haag
070 361 53 63 - www.braaksma-roos.nl